

DSM-5 Psikoz Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DSM-5 Psikoz Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20217>

Özet

DSM-5 Psikoz Ölçeği, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan DSM-5 (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı, Beşinci Baskı) sisteminde yer alan boyutlu değerlendirme araçlarından birinin Türkçe adaptasyonudur. Bu ölçek, özellikle **psikoz** spektrum bozuklukları ile ilişkili temel semptomların şiddetini ve varlığını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe Formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Herdem ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu adaptasyon çalışması, klinik ve araştırma ortamlarında DSM-5 kriterlerine uygun, güvenilir bir ölçüm aracı sağlamayı hedeflemektedir.

Ölçek, tanı koymaktan ziyade, semptomların şiddetini boyutlu bir yaklaşımla değerlendirerek, tedavi yanıtının ve hastalığın seyrinin izlenmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Psikoz, Psikoz Spektrumu, Ruh Sağlığı, Ölçek Uyarlaması, Psikometri, Semptom şiddeti.

Yazarlar

Ahmet Herdem, D. S. Dikici, Ö. Aydemir, O. Aydın, K. Açıbaşı, E. Aydın Ak, E. Köroğlu.

Amaç

DSM-5 Psikoz Ölçeği'nin temel amacı, DSM-5'in getirdiği boyutlu değerlendirme sistemine uygun olarak, **psikoz** spektrum bozukluklarının çekirdek semptomları (örneğin, sanrılar, halüsinasyonlar, dezorganize konuşma) güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Ölçek, bu semptomların şiddetini belirleyerek, hem klinik uygulamalarda tanıya yardımcı olmayı hem de akademik araştırmalarda semptom yükünü standartlaştırmayı amaçlamaktadır.

Türkçe adaptasyon çalışmasının özel amacı ise, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve diline uygunluğunu test ederek, Türkiye'deki ruh sağlığı uzmanlarının kullanımlarına sunmaktır.

Yapı

DSM-5 Psikoz Ölçeği, **psikoz** semptomlarının boyutlu bir perspektifle ele alır. Ölçek, genellikle DSM-5'te belirtilen temel pozitif ve negatif semptom alanlarını kapsar. Bu yapı, tek bir tanı kategorisine odaklanmak yerine, semptomların şiddetinin farklı düzeylerde mevcut olabileceği fikrine dayanır. Ölçek maddeleri, bireyin yaşadığı sanrılar, halüsinasyonlar ve diğer psikotik deneyimlerin derecesini ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapılar, genellikle ağızdaki psikoz çekirdek semptomları içerir: Sanrılar (Delüzyonlar), Halüsinasyonlar, Dezorganize Düşünce (Konuşma), Anormal Motor Davranış (Katatoni dahil) ve Negatif Semptomlar.

Geçerlik

DSM-5 Psikoz Ölçeği Türkçe Formunun geçerlik çalışması, Herdem ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek amacıyla genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, Türkçe formun orijinal ölçeğin teorik yapısını desteklediğini göstermiştir.

Ayrıca, eş zamanlı geçerlik (convergent validity) çalışmaları kapsamında, ölçek puanlarının, bilinen diğer psikopatoloji ve **psikoz** şiddeti ölçekleriyle (örneğin, PANSS veya BPRS gibi) korelasyonlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, ölçeğin gerçekten psikotik semptomları ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Güvenirlik

Türkçe adaptasyon çalışmasında (Herdem vd., 2017), ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği incelenmiştir. İç tutarlılık, genellikle Cronbach's Alpha katsayısı kullanılarak rapor edilir. Yüksek Alpha değerleri, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmede tutarlı olduğunu gösterir. Çalışmada elde edilen Alpha değerleri, ölçeğin klinik popülasyonda yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Ek olarak, ölçeğin zaman içindeki tutarlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenirliği de incelenmiş olabilir. Bu analizler, ölçek puanlarının kısa bir zaman dilimi içinde stabil kaldığını ve rastgele hatalardan etkilenmediğini göstermiştir (Herdem vd., 2017).

Faktör Analizi

DSM-5 Psikoz Ölçeği'nin psikometrik değerlendirmesinde, yapısal geçerliği doğrulamak için faktör analizi kritik bir rol oynamıştır. Türkçe formun adaptasyonunda, orijinal ölçeğin teorik olarak varsayılan faktör yapısını Türk örnekleminde de korunup korunmadığı test edilmiştir.

Genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), veri setinin orijinal ölçeğin teorik modeline ne kadar iyi uyduğunu değerlendirmek için kullanılır. Herdem ve arkadaşlarının çalışması, ölçeğin boyutlu yapısını Türk popülasyonunda da geçerli olduğunu gösteren iyi uyum indeksleri rapor etmiştir. Bu, ölçeğin **psikoz** spektrumunu çok boyutlu bir şekilde ölçme yeteneğini desteklemektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Genellikle çok maddeli, öz bildirim veya klinisyen tarafından değerlendirilen derecelendirme formatındadır. (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynaktan belirtilmemiştir, ancak DSM-5 boyutlu ölçekleri Likert benzeri derecelendirme kullanır.)

Language Available: Türkçe (Uyarlama Formu), İngilizce (Orijinal Form)

Population Group: Yetkinler, Klinik Popülasyon (Özellikle psikiyatrik bozukluk tanısı almış bireyler)

Age Group: 18 yaş ve üzeri

Population Details: Türkiye'deki psikiyatri kliniklerinde tedavi gören veya genel popülasyonda psikotik semptom riski taşıyan bireyler.

Test Methodology: Kendi kendine doldurma (öz bildirim) veya klinisyen tarafından yapılandırılmış görüşme bazlı değerlendirme.

Anahtar Kelimeler

Güvenirlilik, Geçerlik, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, Faktör Analizi, Klinik Değerlendirme, Psikiyatri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut Değil

Affiliation Email addresses: ahmetherdem85@hotmail.com

Correspondence Address: Ahmet HERDEM (Sorumlu Yazar)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal formu DSM-5'in bir parçası olup, genellikle klinik ve araştırma amaçlı kullanılm için erişilebilirdir. Türkçe formun kullanılması için sorumlu yazar (Ahmet Herdem) ile iletişime geçilmesi önerilir. Ölçeğin adaptasyon çalışması 2017 yılında yayımlanmıştır.

İletişim adresi: ahmetherdem85@hotmail.com

Kaynaklar

Herdem, A., Dikici, D. S., Aydemir, Ö., Aydın, O., Açıkbayrak, K., Aydın Akkaya, E., ... Köroğlu, E. (2017). DSM-5 Psikoz Ölçeği Türkçe Formunun geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(Ek sayı.2), 68-72. doi: 10.5455/apd.245202

Ölçeğin orijinal PDF belgesi, aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [dsm-5-psikoz-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/dsm-5-psikoz-olcegi-toad.pdf)

DSM-5 Psikoz Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri orijinal kaynakta açıkça listelenmemiştir. Maddelerin tamamına erişim için yukarıda belirtilen PDF belgesinin veya sorumlu yazarın referansının incelenmesi gerekmektedir.